

Саме через театралізацію вони мають змогу висловити власне «я», зрозуміти інших, реалізувати власний творчий потенціал та отримати необхідну інформацію про негативну поведінку.

Зрозуміло, що театральне мистецтво може підкріплюватись і іншими методами профілактичної роботи, задля досягнення ефективнішого результату.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вопросы социологического изучения театра : сб. научн. трудов. – Л. : ЛГИТМИК им. Черкасова Н.К., 1979. – 180 с.
2. Галагузова М. А. Социальная педагогика : курс лекций : [учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений] / М. А. Галагузова. – М. : Гуманит. изд.центр ВЛАДОС, 2003. – 416 с.
3. Капська А. Й. Соціальна педагогіка : підручник / А. Й. Капська. – К. : Центр навч. л-ри, 2003. – 256 с.
4. Келлерман П. Ф. Психодрама крупным планом : анализ терапевтических механизмов / П. Ф. Келлерман : пер. с англ. И. А. Лаврентьевой. – М. : Независимая фирма “Класс”, 1998. – 240 с.
5. Основы коррекционной педагогики: [учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. Заведений]/ А.Д. Гонеев, Н.И. Лифинцева, Н.В. Ялпаева / под ред. В.А. Сластенина - 2-е изд., перераб. - М. : Академия, 2002. - 272 с.
6. Шахрай В.М. Формування ціннісних орієнтацій підлітків у діяльності дитячого театру: Автореф. дис... канд. пед. наук / В.М. Шахрай ; Ін-т пробл. виховання АПН України. — К., 2003. — 19 с.
7. http://www.psyh.kiev.ua/Профілактика_девіантної_поведінки_серед_молоді

Бондарець А.

Науковий керівник – доц. Сіткар В. І.

ВПЛИВ НЕГАТИВНИХ РИС ХАРАКТЕРУ НА ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ СПОРТСМЕНА: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Аналіз досліджень і публікацій. У науці поняття імідж з'явилося тільки на початку 60-х років ХХ століття. Імідж походить від латинського слова *imitago* – образ, яке пов'язане з іншою лексемою - *imitari*, тобто імітувати [6, с. 6-8].

Серед визначень отримала поширення знакова, інформаційно-символічна природа іміджу. Так, В. Маркін пише: “Імідж – це не маска, не прикрашання свого професійного обліку. В реальному житті, звичайно, існує і це. Проте, даний аспект в технології іміджу, на мою думку, не головне. Стержень – можливість передати інформацію про себе, про свої ідеали, плани, діяння” [4, 8].

А. Федоркіна і Р. Ромашкіна характеризують імідж як “соціально- психологічне явище, яке відображає вплив на нього не лише свідомого, а й несвідомого компонентів психіки різних соціальних груп, мотивації їх поведінки, а також формування образів, які бажані в сучасному суспільстві” [8]. В цьому визначенні відчувається акцент на такому прагматичному результаті побудови іміджу, як передача інформації про суб'єкт у вигляді його іміджу адресату, в ролі якого виступає соціальна група. Цей аспект присутній і в багатьох інших визначеннях іміджу: “Імідж – це публічне “Я” людини” [1, 7]; “це, по суті, те, чим і ким Я здаюсь у своєму оточенні, як мене бачать і сприймають “Вони” [2, 8].

Серед визначень поняття підкреслюється та обставина, що поняття “іміджу” включає не лише вроджені властивості особистості, а й спеціально створені, сформовані. Саме тому при визначенні іміджу необхідно враховувати його соціальну та психологічну природу.

Аналіз досліджень і публікацій дає змогу стверджувати, що на формування іміджу спортсмена впливають специфічні індивідуальні властивості особистості – риси характеру, проте, як позитивні, так і негативні.

Мета дослідження. Визначити особливості впливу негативних рис характеру спортсмена на формування його іміджу.

Завдання дослідження:

1. Розкрити поняття іміджу.
2. Проаналізувати специфіку прояву негативних рис характеру у спортсменів на основі аналізу біографічних видань.
3. Визначити особливості впливу негативних рис характеру на формування іміджу спортсмена.
4. Сформулювати основні фактори, які здійснюють негативний вплив на імідж спортсмена.

Вклад змісту власного дослідження. Формування негативного іміджу спортсмена може бути пов'язане з певними деформаціями його особистості.

Специфічні умови спортивної діяльності постійно провокують спортсмена-професіонала ставитися до оточуючих (тренерів та колег) та до самого себе як до засобу досягнення значущої мети. Особливо це проявляється в командних видах спорту у зв'язку з нівелюванням вкладу окремої особистості в загальнокомандний результат. Хоча всяка професійна діяльність спрямована на задоволення певного суспільного попиту і в цьому сенсі метою служить людина, тим не менш виходячи із завдань спортивної діяльності кожен спортсмен виступає в ролі функціональної одиниці певного призначення, в ролі засобу. Таким чином, в рамках системи нормативів діяльності спортсменів надається роль виконавця, а метою стає спортивний результат [3].

Небезпека для спортсмена, його іміджу, приховується в ньому самому, в особливостях його психіки та характеру. Ряд негативних рис характеру формується у майбутнього спортсмена на початку його спортивної кар'єри, протягом першого року тренувань. Інколи під час навчання та виховання спортсмена-початківця тренером використовується формула "мета виправдовує засоби". Виділення лідерів в групі за фізичними даними їх розвитку підкріплюється вихованням у них досить сильного морального духу. Виникає заздрість до більш сильних лідируючих спортсменів. Головна мета – перемога, заради якої дехто здатен навіть на відмову від друзів та близьких, до хитрості та лестощів.

Амбіції спортсменів високого класу часто заважають їм виконувати свою роль в сім'ї, суспільстві, можуть перешкоджати професійній діяльності, становленню особистості. Найбільше це обумовлено специфічним типом освіти, досягнення високих результатів будь-якими засобами. При цьому на другому плані залишається підготовка спортсмена-початківця до реального життя.

Яскравим прикладом може слугувати спортивна кар'єра та життя видатного російського тенісиста Євгена Кафельнікова. Дитинство майбутньої суперзірки не було радісним та безтурботним. Його батько працював таксистом і дуже хотів, щоб його син розбагатів. Саме тому Кафельніков і обрав не волейбол, який дуже любив, а спорт "найбільших егоїстів на світі" – теніс [6, с. 65-70].

Щоб досягти успіху Євген Кафельніков подолав усі перешкоди, ігноруючи навіть те, що є святим для кожної людини. Він жертвує своїми близькими друзями, у нього не має великої кількості прихильниць, як у будь-якого знаменитого тенісиста. Серед своїх колег по професійному корту він уже давно користується репутацією егоїста. А журналісти поза очі називають його "хапугою, який здатен на все заради грошей". Але, як не дивно, саме ці непривабливі якості і дозволили Євгену Кафельнікову першому серед росіян досягти тенісної вершини.

Фахівці стверджують, що для сучасного видатного спортсмена існує така серйозна небезпека, як загроза втратити зв'язок з реальним світом; труднощі щодо переходу в категорію "колишнього спортсмена". Свого часу через це все пройшов футболіст П. Гаскойн. На сьогодні за Полом Гаскойном міцно закріпився імідж скандаліста та дебошира, одного із найскандальніших футболістів світу, любителя пивних пабів. Разом з тим півзахисником англійського "Евертона" дуже зацікавився клуб північноамериканської ліги "Маямі В'южен" [5].

Спортсменам високого класу нерідко властиве відчуття агресивності, верховенства над суперниками, прагнення подавити їх. У деяких спостерігається відсутність почуття співчуття у спортивній боротьбі. Культивування цих якостей може привести до серйозних проблем в повсякденному житті атлета, не говорячи вже про його імідж. Тому необхідно враховувати цю особливість в процесі освіти та виховання спортсмена.

Слід також сказати, що після багаточисленних скандалів та обвинувачень на адресу Майка Тайсона, він намагається виправити імідж, регулярно фотографуючись зі своїм малюком. Журналістам спортсмен говорить, що любить людей і не є таким поганим [6, с.73].

Тож, вдвічі небезпечнішою стає агресивна та роздратована людина в спорті високих досягнень. По-перше, спортсмен може поставити у складне положення одночасно велику кількість людей, прямо або частково пов'язаних з його спортивною діяльністю (тренерів, менеджерів, представників ЗМІ). По-друге, спортсмени – це люди, що володіють неординарними фізичними здібностями. Тому, знаходячись у погано контрольованому стані, спортсмен може бути небезпечнішим для суспільства, ніж звичайна людина. Це добре

розуміють любителі спорту, і тому їх ставлення до роздратованих та запальних спортсменів завжди було і залишається негативним.

Проаналізовані автобіографічні видання вищезгаданих спортсменів дають змогу нам визначити основні фактори, які також можуть здійснювати негативний вплив на формування іміджу:

1. Непристойна поведінка на спортивній арені.
2. Застосування заборонених фармакологічних препаратів (допінгів).
3. Порушення законів.
4. Невідповідність морально-етичним вимогам суспільства.
5. Невміння спілкуватись із працівниками ЗМІ.
6. “Зіркова хвороба”.

Названі негативні фактори проявляються по-різному у спортсменів, що пояснюється їх індивідуальними та характерологічними особливостями.

Висновки. Проведені дослідження допомогли встановити, що дія вищевказаних негативних факторів у більшій мірі залежить від виду спорту та рівня мотивації спортсмена.

Імідж в спорті – це складний комплекс, який включає в себе низку чинників, головними з яких є спортивний характер та, звичайно, психологічний фактор.

Щодо спортивного характеру, то варто зазначити, що його можна виховувати відповідно до вимог того чи іншого виду спорту, проте слід враховувати і фактор темпераменту. На тлі психологічних принципів основними для спортивної діяльності є емоційність, готовність до ризику, орієнтація на потреби вболівальників.

Перспективи подальших пошуків у розвитку дослідження вбачаємо у вивченні проблем особистісної деформації спортсмена та методах її запобігання й попередження, особливо якщо враховувати той факт, що після завершення спортивної кар’єри спортсмену необхідно жити серед людей, які не мають ніякого відношення до спорту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алехина И. Имидж и этикет делового общения / Ия Алехина. – М.: Дело, 1996. – 112 с.
2. Донцов А. И., Токарева М. Ю. Социальный контекст как фактор взаимодействия меньшинства и большинства // Вопросы психологии, 1998. №3. – С. 115 – 123.
3. Ложкин Г., Терешина Е. Психологический анализ феномена профессиональной деформации личности в спорте // Наука в олимпийском спорте. – 2000. Специальный выпуск. – С. 22 – 27.
4. Маркин В. М. “Я” как личностная х-ка государственного служащего // Имидж госслужбы. М.: Просвещение, 1999. – 122 с.
5. Матюха Ю. Скандалист и дебошир Пол Гаскойн продолжает карьеру в США? // Факты. – 2000. – 18 октября.
6. Позднышев Е. В. Имидж спортсмена: Паблик рилейнз в спорте / Е. В. Позднышев. - Научно – методическое издание. Часть 1. – К.: ЧПП, 2003. – 106 с.
7. Почепцов Г. Г. Имиджеология / Г. Г. Почепцов. – Рефл – бук. Ваклер, 2000. – 324 с.
8. Федоркина А. П., Ромашкина Р. Ф. Проблемы имиджа в контексте социального психоанализа // Имидж госслужбы. Сборник научных трудов. – М.: ИДФ-СПА Консалтинг, 1996.

Войт М.

Науковий керівник – доц. Андрійчук І.П.

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ САМОСТАВЛЕННЯ У СТАРШОМУ ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ

Підлітковий вік вважають критичним, складним, перехідним. Його кризовий характер і складність полягає у різкому дорослішанні, у стрибку з дитинства в іншу вікову фазу. Підліток стикається з раніше невідомими йому суперечностями у взаєминах з людьми, в яких він губиться.

Період дорослішання, змістом якого є перехід від дитинства до дорослості, супроводжується складними психологічними утвореннями, які пов’язані з розвитком самосвідомості. Розгортання кризи підліткового віку проходить через призму змін особливостей ставлення підлітків до самих себе.

Самоставлення, будучи провідним компонентом структури самосвідомості старшого підлітка, обумовлює розвиток в його свідомості цілком нових психологічних утворень – рефлексії себе, інших, суспільства. Актуальність проблеми самоставлення в підлітковому віці виявляється в тому, що саме в цей кризовий період відбувається становлення самосвідомості